

MỜI CẢ LỚP LẮNG NGHE BÀI HÁT SAU

Nếu một ngày nào đó, em phải xa gia đình, xa quê hương, em sẽ nhớ về điều gì nhất? Vì sao?

GẶP LÁ CƠM NẾP

- Thanh Thảo-

I **TÌM HIỂU CHUNG**

- 1. Tác giả**
- 2. Tác phẩm**

II **TÌM HIỂU VĂN BẢN**

- 1. Tìm hiểu về đặc điểm thơ 4 chữ trong văn bản**
- 2. Hình ảnh người mẹ qua kí ức của con**
- 3. Tình cảm của con dành cho mẹ và quê hương**

III **TỔNG KẾT**

- 1. Nghệ thuật**
- 2. Nội dung**

- Thanh Thảo (1946), tên khai sinh là **Hồ Thành Công**.
- **Quê quán:** Quảng Ngãi.
- **Trực tiếp cầm súng chiến đấu** → am hiểu và viết rất sâu sắc về vấn đề chiến tranh và người lính
- Tư duy thơ cách tân, **suy tư sâu sắc**

- **Tác phẩm tiêu biểu:** *Những người đi tới biển;
Dấu chân qua trắng cỏ; Những ngọn sóng mặt
trời...*

GẶP LÁ CƠM NẾP

Xa nhà đã mấy năm
Thèm bát xôi mùa gặt
Khói bay ngang tầm mắt
Mùi xôi sao lạ lòng.

Mẹ ở đâu, chiều nay
Nhặt lá về đun bếp
Phải mẹ thổi cơm nếp
Mà thơm suốt đường con.

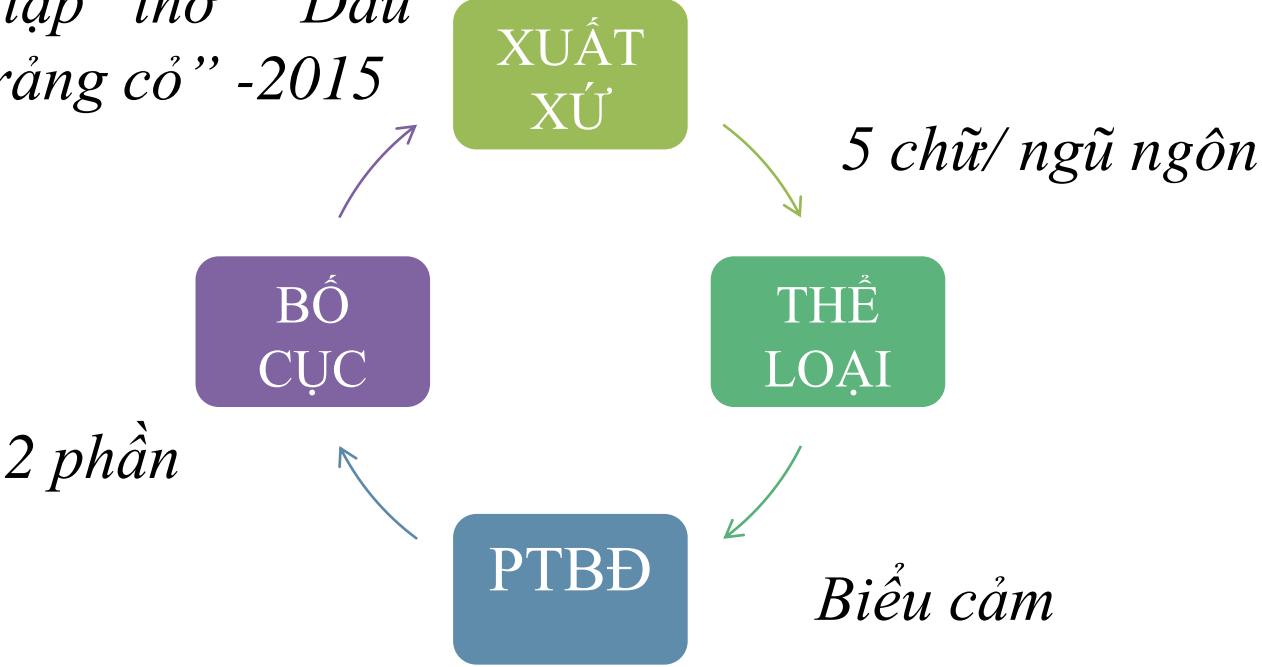
Ôi mùi vị quê hương
Con quên làm sao được
Mẹ già và đất nước
Chia đều nỗi nhớ thương.
Cây nhỏ rừng Trường Sơn
Hiểu lòng nên thơm mãi ...

GẤP LÁ CƠM NẾP

- *Xuất xứ*.....
- *Thể loại*.....
- *Phương thức biểu đạt*.....
- *Bố cục*.....

GẶP LÁ CƠM NẾP

In trong tập thơ “Dấu chân qua trắng cỏ” -2015

GẶP LÁ CỜM NẾP

Xa nhà đã mấy năm
Thèm bát xôi mùa gặt
Khói bay ngang tầm mắt
Mùi xôi sao lạ lòng.

Mẹ ở đâu, chiều nay
Nhặt lá về đun bếp
Phải mẹ thổi cơm nếp
Mà thơm suốt đường con.

*Phần 1: (2 khổ đầu)
→ Hình ảnh người
mẹ qua kí ức của con*

Ôi mùi vị quê hương
Con quên làm sao được
Mẹ già và đất nước
Chia đều nỗi nhớ thương.

Cây nhỏ rừng Trường Sơn
Hiểu lòng nên thơm mãi ...

*Phần 2: (2 khổ cuối)
→ Tình cảm của
người con dành cho
mẹ và quê hương.*

1. Tìm hiểu về đặc điểm thơ 5 chữ trong văn bản

Gặt lá com nếp

THANH THẢO

Xa nhà đã mấy năm
Thèm bát xôi mùa gặt
Khói bay ngang tầm mắt
Mùi xôi sao lạ lùng.

Mẹ ở đâu chiều nay
Nhặt lá về đun bếp
Phải mẹ thổi com nếp
Mà thơm suốt đường con.

Ồi mùi vị quê hương
Con quên làm sao được
Mẹ già và lá nước
Chia đều nỗi nhớ thương

Cây nhỏ rừng Trường Sơn
Hiều lòng nên thơm mãi...

Theo dõi

Số lượng tiếng trong mỗi dòng,
vần và nhịp thơ.

Hình dung

Hình ảnh người mẹ trong kí ức
của người con.

Theo dõi

Tình cảm của người con
dành cho mẹ và quê hương,
đất nước.

(Thanh Thảo, *Dấu chân qua trăng cỏ*,
NXB Hội Nhà văn, Hà Nội, 2015, tr. 38 – 39)

- Số khổ: 3
khổ 4 dòng, 1
khổ 2 dòng

- Số tiếng:
5 chữ
(tiếng)/
dòng

- Vần chân
(vần liền, vần
cách)

- Ngắt nhịp
linh hoạt
phù hợp
với cảm
xúc

Phiếu học tập

So sánh đặc
điểm của bài
*Đồng dao mùa
xuân* và *Gặt lá
cơ nếp*.

ĐẶC ĐIỂM	ĐỒNG DAO MÙA XUÂN	GẶT LÁ CƠ NẾP
Cách chia khổ thơ		
Số tiếng trong mỗi dòng		
Cách gieo vần		
Cách ngắt nhịp		

ĐẶC ĐIỂM	ĐỒNG ĐAO MÙA XUÂN	GẶP LÁ CƠM NẾP
Cách chia khổ thơ	9 khổ (7 khổ có 4 dòng; 1 khổ có 2 dòng; 1 khổ có 3 dòng)	4 khổ (4 khổ; 1 khổ đặc biệt, chỉ có 2 dòng thơ)
Số tiếng trong mỗi dòng	4 tiếng	5 tiếng/ dòng
Cách gieo vần	vần chân	vần chân, vần liền -> tạo nhạc điệu cho bài thơ
Cách ngắt nhịp	chủ yếu là nhịp chẵn (2/2) kết hợp với 1/3	linh hoạt, biến tấu trên nền nhịp 2/3.

Thơ năm chữ góp phần thể hiện cảm xúc của bài thơ:

+ Tấm lòng của người con đối với quê hương, đất nước và người mẹ của mình.

+ Tình cảm được thực hiện hóa bằng hành động thực tiễn: người con trực tiếp cầm súng vào chiến trường để đấu tranh, để bảo vệ quê hương, đất nước...

2. Hình ảnh người mẹ trong kí ức của người con

*Sắm vai anh bộ đội thổ
lộ tâm tư tình cảm của
mình – hoàn cảnh nhớ
đến mẹ.*

a. Hoàn cảnh của người con

*Hoàn cảnh đặc biệt, ý thức trách nhiệm với quê hương, đất nước.

Xa nhà đã mấy năm

Thèm bát xôi mùa gặt

Khói bay ngang tầm mắt

Mùi xôi sao lạ lòng.

b. Hình ảnh của người mẹ

Mẹ ở đâu, chiều nay

Nhặt lá về đun bếp

Phải mẹ thổi cơm nếp

Mà thơm suốt đường con.

b. Hình ảnh của người mẹ

Tìm những câu thơ miêu tả hình ảnh người mẹ trong khổ 2.

Những câu thơ đó cho em cảm nhận đó là người mẹ như thế nào?

Tác giả đã sử dụng BPNT nào trong khổ thơ?

Nhận xét về cảm xúc, tình cảm của người con.

b. Hình ảnh của người mẹ

- Câu hỏi → nỗi băn khoăn, day dứt của người con khi không được ở bên chăm sóc mẹ.

- Hành động của mẹ:

+ Nhặt lá
+ Đun bếp
+ Thối cơm } Động từ + Liệt kê

→ *Người mẹ nghèo tần tảo, lam lũ, dành cho con tất cả yêu thương*

Mẹ ở đâu, chiều nay

Nhặt lá về đun bếp

Phải mẹ thối cơm nếp

Mà thơm suốt đường con.

Mà thơm suốt đường con.

->Tình mẹ khắc sâu trong tim đã
nổi lên khoảng cách.

**Nỗi nhớ mẹ, xót xa trước sự vất
vả của mẹ, trân trọng những tình
cảm mà mẹ dành cho mình...*

Mẹ ở đâu, chiều nay

Nhặt lá về đun bếp

Phải mẹ thổi cơm nếp

Mà thơm suốt đường con.

3. Tình cảm của con dành cho mẹ và quê hương

Ôi mùi vị quê hương

Con quên làm sao được

Mẹ già và đất nước

Chia đều nỗi nhớ thương.

Cây nhỏ rừng Trường Sơn

Hiểu lòng nên thơm mãi ...

- “Ôi”

→ Thán từ thể hiện sự xúc động trào dâng

- “quên làm sao được”

→ Tình cảm trân trọng của người con

“Mùi vị quê hương” → hương vị lá cơm nếp → gắn liền với hình ảnh của mẹ, của kỉ niệm, của quê hương → trở thành biểu tượng của quê hương.

Mẹ già và đất nước/ Chia đều nỗi nhớ thương → hình ảnh sóng đôi → thái độ trân trọng dành cho cả hai người mẹ: người mẹ nơi quê nhà và bà mẹ Tổ quốc.

*Thể hiện tình yêu gia đình, yêu quê hương tha thiết hòa quyện với tình yêu đất nước.

* Hình ảnh quê hương, đất nước hiện lên chân thật, gần gũi, gắn với hình bóng lam lũ, tảo tần của người mẹ.

* Khổ 4

Phiếu học tập

Cây nhỏ rừng Trường Sơn

Hiểu lòng nên thom mãi :

- Số dòng trong khổ thơ cuối có gì khác biệt so với các khổ thơ trên?

- 2 dòng

- Biện pháp tu từ nào được sử dụng trong khổ thơ? Cho biết tác dụng của biện pháp tu từ đó.

- Biện pháp **nhân hóa**: Cỏ cây cũng thấu hiểu nỗi nhớ của người lính.

- Dấu ba chấm cuối bài thơ có tác dụng gì?

- Tình cảm của nhà thơ dường như chưa bộc lộ hết, chưa cất lên hết thành lời, để lại dư âm sâu lắng trong lòng người đọc.

→ Nhận xét chung:

Tình cảm cao đẹp của người con dành cho người mẹ và quê hương

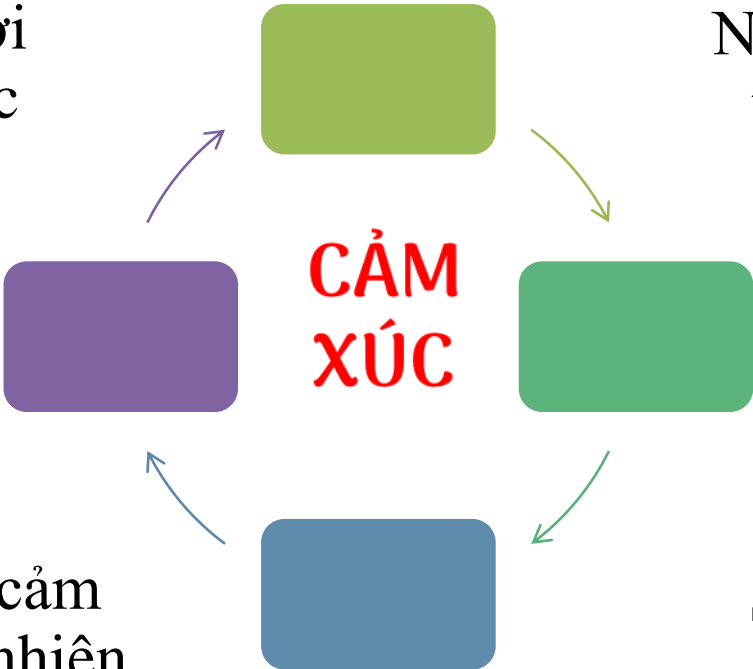

Cảm xúc của bài thơ
phát triển như thế
nào qua bốn khổ?

GẶP LÁ CƠM NẾP

Hoàn cảnh khơi
nguồn cảm xúc

Nỗi niềm nhớ
thương mẹ

Sự đồng cảm
của thiên nhiên
và con người

Suy ngẫm về tình
yêu quê hương

NGHỆ THUẬT

- Thể thơ năm chữ (tiếng) ngắn gọn, vần chân, nhịp linh hoạt.
- Từ ngữ, hình ảnh dung dị.
- Biện pháp tu từ: nhân hóa, liệt kê...

NỘI DUNG

- Tình cảm gia đình hòa quyện không thể tách rời với tình yêu quê hương.
- Vẻ đẹp tâm hồn người lính thời chống Mỹ.

Theo em, các yếu tố cần chú ý khi đọc bài thơ năm chữ (tiếng)?

- Thể thơ

+ Mỗi dòng gồm năm chữ (tiếng). Số lượng dòng không hạn chế. Có thể chia khổ hoặc không.

+ Vận chân: nhiều kiểu gieo vần (vần liền, vần cách, vần hỗn hợp...).

+ Nhịp: thường ngắt 2/3 hoặc 3/2 đồng thời ngắt linh hoạt phù hợp với cảm xúc.

- Bố cục

- Nhan đề bài thơ

- Trạng thái cảm xúc

- Từ ngữ, hình ảnh, biện pháp tu từ...

(1) Em hãy đóng vai người con – người lính viết một lá thư gửi người mẹ đang ngày đêm trông ngóng, mong chờ (Đoạn văn khoảng 5-7 câu).

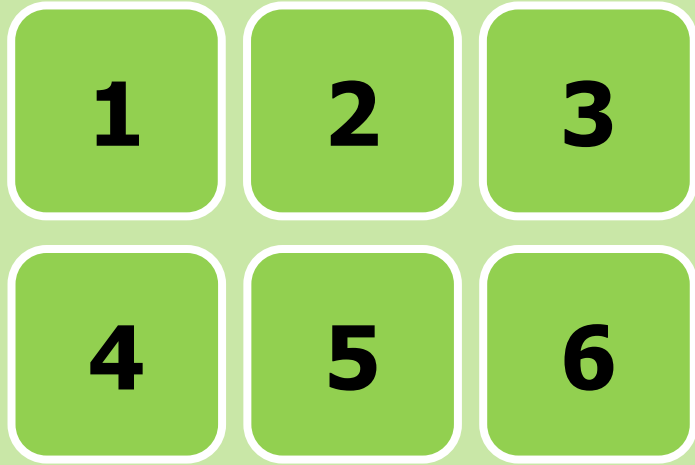
(2) Viết đoạn văn nêu cảm nghĩ về tình cảm của người con đối với người mẹ trong bài thơ “Gặp lá cơm nếp”.

BÀI VIẾT MẪU ĐỀ (2)

Viết về mẹ, có biết bao bài thơ thật ấm áp, xúc động, nhưng đến khi đọc Gặp lá cơm nếp của nhà thơ Thanh Thảo, lòng ta càng nhớ mẹ nhiều, càng thấm thía tình mẫu tử thiêng liêng đặt trong hoàn cảnh chiến tranh chia cắt. Người con trong bài thơ đang ở một hoàn cảnh thật đặc biệt: anh đang trên đường hành quân ra mặt trận thì gặp một loài cây thân thuộc – lá cơm nếp. Hương thơm và hình ảnh loài cây nhắc anh nhớ về món ăn mẹ nấu, nhớ hương vị dẻo thơm của quê hương, anh nhớ hình ảnh người mẹ tần tảo sớm hôm nấu cho anh nồi cơm nếp thơm lừng. Mẹ ở đâu chiều nay / Nhặt lá về đun nếp / Phải mẹ thổi cơm nếp – Nỗi nhớ mẹ dồn nén bao lâu bỗng òa ra. Đứa con xa nhà càng nhớ những ấm áp của mẹ, nhớ bóng mẹ già vất vả ngược xuôi lo miếng ăn giấc ngủ cho con. Từ tình yêu mẹ, lan tỏa ra là tình yêu quê hương đất nước: “Mẹ già và đất nước / Chia đều nỗi nhớ thương“. Thương nhớ mẹ, người con cầm súng ra đi bảo vệ đất nước, bảo vệ quê hương, cũng là bảo vệ cuộc sống bình yên cho gia đình, cho người mẹ của mình. Tình yêu thương ấy thật đáng quý, thật đáng tự hào! Đây là tình yêu của lính!

Đi hết cuộc đời dài rộng này, chúng ta cũng không thể hiểu được hết công lao của mẹ cha. Bởi vậy, đã có biết bao sáng tác ra đời để ca ngợi công ơn trời bể ấy. Tác giả Thanh Thảo cũng viết về đề tài ấy, ngắn gọn nhưng đầy cảm xúc trong bài thơ Gặt lá cơm nếp. Bài thơ đã ghi lại cảm xúc của người con tình cờ nghĩ đến hương vị của mùi xôi và nhớ về mẹ. Tác giả đã xa nhà nhiều năm, thềm một bát xôi nếp mùa gặt và nhớ về mẹ cùng những hương vị yêu dấu của làng quê. Trong tâm hồn các anh, người mẹ là hình ảnh lớn lao nhất, đẹp đẽ nhất của quê hương. Với người lính, mẹ là suối nguồn của yêu thương, là ánh sáng diệu kì dõi theo con suốt cuộc đời. Câu thơ "Mẹ già và đất nước/ Chia đều nỗi nhớ thương" như cảm xúc òa khóc trong lòng nhân vật khi nghĩ về người mẹ tảo tần và đất nước bình dị. Mẹ đã chịu một đời lam lũ, hi sinh để dành cho con những điều đẹp đẽ nhất. Những câu thơ giản dị, ngắn gọn mà vời vợi nỗi nhớ thương. Bài thơ "Gặt lá cơm nếp" được viết lên từ nỗi nhớ, tình yêu mà nhà thơ dành cho mẹ. Bài thơ đã để lại nhiều cảm xúc trong lòng độc giả

VÒNG QUAY MAY MẮN

QUAY

Vần trong khổ thơ sau là vần gì?

*Ôi mùi vị quê hương
Con quên làm sao được
Mẹ già và đất nước
Chia đều nỗi nhớ thương.*

A. vần chân, vần liền, vần cách

B. vần chân, vần liền

C. vần chân, vần lưng

D. vần lưng, vần liền

QUAY
VỀ

Cảm xúc của nhân vật người con được bộc lộ theo trình tự nào?

A. Nhớ về mẹ → nhớ về món ăn → gặp lá com nếp → suy tư về quê hương, đất nước.

B. Gặp lá com nếp → nhớ về món ăn → nhớ về mẹ → suy tư về quê hương, đất nước.

C. Nhớ về món ăn → gặp lá com nếp → suy tư về quê hương, đất nước → nhớ về mẹ.

D. Suy tư về quê hương → gặp lá com nếp → nhớ về món ăn → nhớ về mẹ.

QUAY
VỀ

Cảm xúc trong bài thơ *Gặt lá com nếp* là gì?

A. Tình yêu gia đình hòa quyện
với tình yêu quê hương, đất nước

B. Tình yêu thiên nhiên tha thiết

C. Tình cảm hàng xóm, láng giềng

D. Tình đồng chí đồng đội

QUAY
VỀ

Biện pháp tu từ được sử dụng trong hai dòng thơ:

*Cây nhỏ rìng Trùng Sơn
Hiếu lòng nên thơm mãi*

A. So sánh

B. Nhân hóa

C. Hoán dụ

D. Ẩn dụ

QUAY
VỀ

Hình ảnh trong bài thơ *Gặt lá com nếp* có đặc điểm:

A. Tráng lệ, hào hùng

B. Dung dị, mộc mạc

C. Thơ mộng, lãng mạn

D. Nhỏ bé, xinh xắn

QUAY
VỀ

Người mẹ trong bài thơ hiện lên là người như thế nào?

A. Người mẹ nghèo tần tảo, lam lũ ❌

B. Người mẹ giàu tình yêu thương. ❌

C. Một người mẹ giản dị, dịu hiền ❌

D. Tất cả các đáp án trên ✓

QUAY
VỀ